

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תשל"ג

חלק א – יוצא לאור לש"פ לך לך, י"א מרחשון, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

פתח דבר

לקראת ש"פ לך לך, י"א מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מרחשון, ה'תשל"ג — הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ וירא).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ד' חשוון, ה'תשע"ט,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח וער"ח מר"חשון, ה'תשל"ג.
בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. שבת בראשית חל תמיד לאחרי שמח"ת, כך, ששמח"ת הוא אחד הימים שהשבת שלהם הוא שבת בראשית.

ונוסף לכך ישנו ענין מיוחד בקביעות שנה זו (שהרי נוסף על הענינים שישנם בכל השנים, ישנם ענינים שתלויים בקביעות השנה) — כמדובר בהתועדות הקודמת! אודות המעלה המיוחדת שבקביעות שנה זו, שתחילתה ב"יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת", ואז חל שמח"ת ביום ראשון בשבוע: בקביעות כזו — יש לשבת בראשית שבעה ימים, היינו, שכל ששת הימים שלפני השבת שייכים לשבת בראשית, החל מיום ראשון שבו חל שמח"ת, שאז מתחילים לקרוא פ' בראשית (לאחרי קריאת פרשת וזאת הברכה, שזהו ענין השייך רק לשעות שבתחלת היום), ולכן נקרא יום ראשון דפ' בראשית;

משא"כ כשהקביעות דשמח"ת היא (לא ביום ראשון בשבוע, אלא) ביום אחר בשבוע (ולדוגמא: כשר"ה חל ביום שני (שהרי "לא אד"ו ראש"י)²), ואז חל שמח"ת ביום שלישי), אזי אין לשבת בראשית שבעה ימים, כיון שענינה של פ' בראשית מתחיל רק מהיום דשמח"ת שבו מתחילים לקרוא פ' בראשית (יום שלישי בשבוע), ואילו ימי השבוע שלפנ"ז, עד שמח"ת (יום ראשון ויום שני), שייכים לפ' ברכה.

ובקביעות שנה זו ניתוסף שלימות בשבת בראשית:

יום השבת אסור בעשיית מלאכה, ועד שצריך אדם לראות כאילו כל מלאכתו עשוי³, ואילו כל צרכי השבת נעשים ע"י ההכנה בימים שלפני השבת, כמארז"ל⁴ "מי שטרח בערב שבת [שפירושו לא רק יום הששי בשבוע, אלא גם כל ימי השבוע, החל מיום ראשון, כפי שהוא בתור הכנה לשבת, "ערב שבת"] יאכל בשבת". ומובן, שכאשר ההכנה לשבת נעשית במשך כל ששת ימי השבוע (לא רק במשך ימים אחדים מהם), אזי ניתוסף ביום השבת שלימות גדולה יותר.

(1) שיחת יום שמח"ת ס" (לעיל ע' ...).

(2) רמב"ם הל' קידוה"ח רפ"ז. טושו"ע וש"נ.

(3) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.

(4) ע"ז ג, סע"א.

והענין בזה — שאינה דומה עבודת יום אחד לעבודת יום שני, אלא לכל יום יש עבודה מיוחדת משלו, כמאמר: "כל יומא ויומא עביד עבידתי". וכפי שרואים בשבוע הראשון שבתחילת הבריאה, שבעת ימי בראשית שנקראים שבעת ימי הבנין, שבכל יום מימי בראשית היתה פעולה מיוחדת ליום זה.

ועד"ז בכל שבוע ושבוע שבו חוזרים ונשנים אותם הענינים שהיו בתחלת הבריאה — כפי שמבאר רבינו הזקן⁸ מה שאנו מונין בכל שבוע "היום יום ראשון בשבת", אף שכבר עברו רבבות ימים מששת ימי בראשית עד עתה, "מפני שבשבת העלי' של בחי' נער שר העולם (כדאיתא בגמרא⁹ "נער הייתי גם זקנתי" .. שר העולם אמרו") .. למעלה מבחי' זמן, ע"כ כל יום א' הוא ממש יום ראשון כמו יום א' של ששת ימי בראשית שנתחדש הזמן מלמעלה מהזמן כו" — יש לכל יום מימי השבוע ה"עבידתי" המיוחדת של יום זה.

ולכן, כשההכנה ליום השבת נעשית במשך כל ששת ימי השבוע, באופן ש"כל יומא ויומא עביד עבידתי", כך, שישנה ה"עבידתי" של יום ראשון, יום שני, יום שלישי, יום רביעי, יום חמישי ויום ששי, אזי ה"עבידתי" דיום השבת היא בשלימות יותר.

ב. ולהעיר:

האמת היא שבהכרח לומר שענין זה ישנו בכל שנה, באיזו קביעות שתהי', כי, לכל שבת יש שבעה ימים, להיותו קשור עם ששת ימי השבוע שלפניו. ולא יתכן לומר שבענין זה שונה שבת בראשית מכל שבתות השנה; מה שיש בכל שבתות השנה, יש גם בשבת בראשית, ואדרבה: הענינים שבכל שבת נמשכים משבת בראשית, כידוע הפתגם¹⁰ שאופן העמידה ("ווי מ'שטעלט זיך אָוועק") בשבת בראשית פועל ומשפיע על כל שבתות השנה. ועכ"ל, שכל שבת בראשית — באיזה אופן שתהי' קביעות השנה — קשור עם כל ששת ימי השבוע שלפניו.

אבל החילוק הוא — שכאשר שמח"ת חל (לא ביום ראשון, אלא) בשאר ימי השבוע (ולדוגמא: ביום שלישי), אזי השייכות של הימים שלפני שמח"ת (יום ראשון ויום שני) לשבת בראשית היא לא כפי שהם בפני עצמם, אלא כפי שהם כלולים וטפלים לימי השבוע שלאחרי שמח"ת

(5) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש (8) תהלים לו, כה.

ע"ב. (9) ראה גם שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח

(6) לקו"ת שה"ש כה, סע"א. מרחשון (התוועדות א) תשי"ח ס"ב (תו"מ

(7) יבמות טז, ב. חכ"א ע' 132). וש"נ.

(יום שלישי ואילך), ששייכותם לשבת בראשית היא באופן גלוי (ולא כמו הימים שלפני שמח"ת שבגלוי שייכים לפ' ברכה); ורק כששמח"ת חל ביום ראשון, אזי השייכות לפ' בראשית היא בכל ימי השבוע כפי שהם בפני עצמם, בתור ענין עיקרי, ולא כפי שכלולים וטפלים לימים אחרים. ומובן בפשטות שיש חילוק גדול ביותר בין ענינו של כל יום כפי שהוא בפני עצמו לגבי היותו כלול ביום אחר.

וכמובן גם מדברי רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה¹⁰: "עד"מ ביום ראשון מששת ימי בראשית נגלית מדת החסד כלולה מכל מדותיו הקדושות ורצונו חכמתו ובינתו ודעתו מלובשין בה. . . וכן ביום שני נגלית מדת גבורה כלולה משאר מדות ורצונו כו", כך, שהמדה שנגלית בכל יום היתה כלולה גם משאר המדות, אבל אעפ"כ, ההתכללות דשאר המדות היא רק בדרך טפל, ומה שמאיר בהתגלות היא המדה העיקרית ששייכת ליום זה, ובהתאם לכך היא הבריאה של יום זה: בריאת האור ביום ראשון, שהיא בחי' מדת חסד, או בריאת הרקיע ביום שני, שהיא בחי' צמצום וגבורות כו'.

ועפ"ז מובנת המעלה המיוחדת שבקביעות שנה זו — שההכנה לשבת בראשית היא ע"י ה"עבדותי" של כל ימי השבוע כפי שכל אחד מהם בפני עצמו שייך לפ' בראשית באופן גלוי ועיקרי, ולא בתור טפל ליום ש"עבדי עבדותי" בענין אחר.

ג. וההוראה מזה בעבודת האדם — כמדובר כמ"פ שמכל ענין, כולל גם מקביעות השנים, יש ללמוד הוראה בעבודה:

כל ענין של עבודה צריך להיות ענין עיקרי בפני עצמו, ואין לחשוב שעבודה מסויימת היא רק דבר טפל, ולכן די בכך שתוכלל בענין אחר של עבודה, ואין צריך להתעסק בה בתור דבר בפני עצמו, אלא צריך לעשות כל דבר בפני עצמו, בתור ענין עיקרי (לא רק בתור דבר טפל שכלול בענין אחר).

וכמובן גם ממאמר רז"ל¹¹ "לא תהא יושב ושוקל במצותי" של תורה כו' אחת קלה שבקלות ואחת חמורה שבחמורות כו", והיינו, שאע"פ שהתורה עצמה קוראת למצוה זו "קלה" ולמצוה אחרת "חמורה", אעפ"כ, "אל תהי יושב ושוקל כו", כי, החילוק בין קלה וחמורה הוא רק בנוגע לשכר ועונש, אבל לא בנוגע לענין העיקרי של המצוה, שבזה כולם שווים, וכל ענין של מצוה הוא (לא ענין טפל, אפילו לא טפל לגבי תומ"צ, אלא) ענין עיקרי. וכיון שזהו ענין עיקרי, צריכה להיות ההתעסקות בזה באופן שמונחים

11) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב.

10) פ"י.

ירושלמי פאה פ"א ה"א. ועוד.

לגמרי בענין זה (ולא לחשוב מתי יסיים כבר את העבודה בענין זה ויוכל לעבור לענין אחר), וכמבואר בשיחה הידועה בתורת שלום¹² בנוגע לענינו של "פנימי", שבכל מקום שנמצא, הרי הוא נמצא שם בכל עצמותו¹³.

וכן הוא הסדר בקיום המצוות, שכאשר מקיימים מצוה מסויימת, מונחים לגמרי במצוה זו, והיינו, שאע"פ שכל מצוה כוללת את כל המצוות, שזהו הטעם¹⁴ ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה"¹⁵, מ"מ, בשעת קיום המצוה לא מונחים בשאר פרטי המצוות הכלולים במצוה זו, אלא בענינה המיוחד של המצוה שעוסקים בה.

וזוהי גם ההוראה המודגשת בקביעות שנה זו בנוגע לשבת בראשית — שההכנה לשבת בראשית היא ע"י העבודה של כל אחד מששת ימי השבוע כפי שהוא ענין עיקרי בפני עצמו, ולא כפי שכלול בעבודה של יום אחר, כיון שלכל יום יש עבודה מיוחדת שצריכה להעשות בשלימות בתור ענין עיקרי בפני עצמו.

ד. ולהעיר, שענין זה נוגע ושייך גם לאופן העבודה בכל השנים, אלא שהדגשת ההוראה מקביעות שנה זו מהוה נתינת כח על ענין זה,

— ככל הוראות התורה, שההוראה עצמה היא גם נתינת כח, וכמבואר בכ"מ¹⁶ שמצוות התורה נאמרו בלשון ציווי וגם בלשון הבטחה, וכמו "שמע ישראל"¹⁷, שיש בו ב' פירושים: (א) לשון ציווי ("דו זאָלסט הערן"), (ב) לשון הבטחה ("דו וועסט הערן"), ועד"ז "יהי אם שמוע תשמעו גו"¹⁸, וכן כל שאר הציוויים, וטעם הדבר — לפי שציווי הקב"ה הוא גם נתינת כח, וכיון שהקב"ה נותן כח לקיים המצוה, לא יתכן שכחו של הקב"ה ילך לאיבוד ח"ו, אלא בודאי יבוא הדבר לידי פועל, ובלשון הכתוב בהפטרה הידועה בנבואת ישעיה'¹⁹: "כן יהי דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה וגו'" —

ונתינת כח זו פועלת שיהי' נקל יותר לקיים זאת, אבל אעפ"כ אין זה באופן שלא צריכים להתייגע על זה, שהרי כל עניני קדושה צריכים להיות באופן של יגיעה דוקא, אלא שמצד הנתינת כח שבשנה זו פועלים ע"י היגיעה באין ערוך יותר ממה שהיו פועלים בשאר השנים — ע"ד

(15) סוכה כה, סע"א. וש"נ.

(16) ראה תו"א ס"פ תשא (פו, א"ב).

לקו"ת במדבר יג, ג. ובכ"מ.

(17) ואתחנן ו, ד.

(18) עקב יא, יג.

(19) ישעיה' נה, יא.

(12) ע' 39 ואילך.

(13) חסר קצת (המו"ל).

(14) ראה סה"מ תרנ"ה ע' לז. המשך תרס"ו

ס"ע סח. ע' רסז. ע' תקכב. תער"ב ח"ב ע'

א'פא. סה"מ עטר"ת ע' קנב. ע' תסג. ע'

תרסט. תרפ"ה ע' קיא. תרפ"ז ע' נ. קונטרסים

ח"ב תלה, ב. תש"ה ע' 79. ע' 107. ועוד.

המבואר בקונטרס ומעין²⁰ בנוגע לענין היגיעה בתורה, שעז"ני²¹ יגיעת ומצאת", ש"אפילו כלי שכלו רחבים וקלים להבין, מ"מ צריך עסק ויגיעה . . (ו) אם הי' עוסק הרבה, הי' בא למדרי' היותר נעלה כו".

וכמו כל הענינים הקשורים עם זמנים מיוחדים, שמהם נמשך גם על כל שאר הזמנים,

— כמו בנוגע לענין השמחה, שגם בכל השנה צ"ל שמחה של מצוה²², אלא שישנו זמן מיוחד בשנה שבו מודגש ביותר ענין השמחה: "זמן שמחתנו", וממנו נמשכת נתינת כח לענין השמחה על כל השנה כולה²³ — כן הוא גם בנוגע להוראה והנתינת כח מקביעות שנה זו בנוגע לשבת בראשית — שנוסף לכך שנמשכת משבת בראשית על כל השנה כולה (כיון שאופן העמידה בשבת בראשית נמשך על כל השנה כולה²⁴), הרי זה נמשך גם על כל השנים כולם.

והעבודה באופן כזה שכל פרט הוא ענין עיקרי בפני עצמו כו', נעשית הכנה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שבה יהי' החידוש של קיבוץ ובירור הניצוצות כל אחד בפני עצמו כו', להוציאם מן הגלות אל הגאולה, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ה. נוסף על המדובר לעיל אודות הקביעות דשמח"ת ביום ראשון, שאז בא שבת בראשית לאחר עבודת ששת ימי השבוע דפ' בראשית, שמזה יש הוראה בנוגע לשלימות העבודה שהיא באופן שכל פרט הוא ענין עיקרי בפני עצמו — יש הוראה נוספת מהקביעות דיו"ט של ר"ה שחל בשבת, בנוגע לאופן העבודה.

ובהקדמה:

דובר כמ"פ²⁴ אודות הענינים שתלויים בקביעות של ימי החודש, והענינים שתלויים בקביעות של ימי השבוע, וכמו ר"ה ושבת, שר"ה תלוי בימי החודש (ולא בימי השבוע, שקביעותו בימי השבוע יכולה להיות בכמה אופנים), ושבת תלוי בימי השבוע — שאע"פ שלכאורה הם שני מנינים שונים, הרי הם פועלים זה על זה, כדמוכח מהקביעות דיו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, שרק "במקדש היו תוקעין [ו]משחרב בית המקדש . . תוקעין

(20) מט"ז פ"ב. אוה"ת סוכות ע' א'תשנו. ברכה ע' א'תתסו.

(21) מגילה ו, ריש ע"ב. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרע"ח ע' רעה. תש"ב ע' .49. ועוד.

(22) ראה רמב"ם סוף הל' לולב. (24) ראה תו"מ חנו"ע ע' 9 ואילך. וש"נ.

(23) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שעט.

. . ביבנה" (שהיתה שם סנהדרי גדולה, וכן בכל מקום שגלתה סנהדרין) או גם ב"כל מקום שיש בו בית דין", אבל לא במדינה²⁵, כמבואר בחסידות²⁶ שזהו לפי שיום השבת פועל את הענינים שנפעלים ע"י תק"ש, ונמצא, שענין השבת שתלוי בימי השבוע פועל גם על ר"ה שתלוי בימי החודש. וככל הענינים שבפנימיות התורה, מרומז גם ענין זה בנגלה דתורה²⁷ — כפי שמצינו בגמרא במסכת זבחים²⁸: "אטו שבת למוספין אהנאי לתמידין לא אהנאי" (בתמי"), "כיון דהאידינא קריבין אם כן שם שבת עליהם", וכן בנוגע לר"ח ור"ה שחל בשבת: "אטו ראש חודש למוספין דידי' אהני למוספי שבת לא אהני . . אטו ראש השנה למוספי דידי' אהני למוספי ראש חודש לא אהני" (ועד"ו בנוגע ליוהכ"פ²⁹), והיינו, שכשר"ה חל בשבת, אזי ניתוסף קדושה בשבת מצד ר"ה, כך, שר"ה פועל על שבת, כשם ששבת פועל על ר"ה, כנ"ל בנוגע לתק"ש. וכיון שר"ה שחל בשבת הוא נעלה יותר, ר"ה שבת ("א' שבת'דיקער"), הרי מובן, שגם ענין השבת שבר"ה — ככל עניני ר"ה — צריך להיות נמשך על כל השנה כולה, שבמשך כל השנה כולה יהי' אופן העבודה של שבת.

ו. והענין בזה:

כללות העבודה דקיום התומ"צ — באיזה אופן וזמן שהיא — הו"ע השבת, כי, ענין השבת הוא כמ"ש³⁰ "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם", מלשון כליון³¹, שהו"ע הכליון להתאחד עם הקב"ה, וזהו גם כללות ענין העבודה דתומ"צ, שע"ז מתאחדים בני" עם הקב"ה.

אלא שבזה גופא יש ריבוי דרגות, כמו שיש שבת ושבת שבתון וכו', ולכן ניתן להוסיף בזה בעילוי אחר עילוי.

וכללות הענין בזה — שהעבודה דשבת (שהרי גם בשבת צ"ל ענין העבודה, אלא שהעבודה) היא עבודה שלמעלה מהעולם (ע"ד שהתורה היא למעלה מהעולם, שהרי שבת קשור במיוחד עם התורה, כדאיתא במדרש³² שמשוה הי' מקהיל קהלות בשבת ללמוד תורה), ולכן מצינו שגם בשבת היתה עבודה כביהמ"ק — הקרבת הקרבנות וכו' — הקשורה עם מלאכות שאסורות בשבת, כי, איסור מלאכה בשבת הוא רק בשייכות

25 ר"ה רפ"ד (ובפרש"י).

26 ראה לקו"ת דרושי ר"ה נו, א ואילך.

27 ובכ"מ.

28 ראה גם

29 צא, רע"א ובפרש"י.

30 ראה יומא לב, סע"ב.

31 ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב ואילך. כרך ג — תקת, א ואילך).

32 יל"ש ר"פ ויקהל (רמז תח).

לעניני העולם, עובדין דחול, משא"כ בנוגע לענינים שלמעלה מהעולם, כמו העבודה בביהמ"ק³³.

וזוהי ההוראה הכללית מהקביעות דיו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת — להמשיך את ענין השבת בעבודת כל השנה כולה, שגם הענינים שמצד עצמם אינם שייכים לשבת, יהיו באופן של שבת.

ובפשטות — שצריך למעט בעסק המלאכה [ומיעוט העסק גופא צ"ל באופן ד"יגיע כפיך כי תאכל"³⁴, היינו, שהגיעה בעסק היא רק ב"כפים", אבל המוח והלב שקועים בלימוד התורה כו'³⁵], ולהוסיף שקידה בלימוד התורה והידור בקיום המצוות, שזהו ענין השבת, ולעשות זאת מתוך מנוחה, ללא דאגות כו', ומתוך שמחה וטוב לבב, שהרי שבת "אין עצב בה"³⁶.

ומובן מעצמו שלא יהיו דאגות של פרנסה, כיון שהקב"ה יתן פרנסה בהרחבה אפילו במיעוט העסק, שהרי בלאה"כ באה הפרנסה מהקב"ה, כמ"ש³⁷ "ברכת ה' היא תעשיר", ואילו העסק הוא רק כדי לקיים מ"ש³⁸ "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", זהו ה"לבוש" שבו מתלבשת הברכה, וכידוע המשל³⁵ מלבוש שצריך להיות כפי מדת האדם; לא קטן ממדת האדם, אבל גם לא גדול ממדת האדם, ואילו לבוש שגדול יותר מכפי המדה, לא זו בלבד שאינו מוסיף, אלא גם מקלקל, שמעכב ומונע הישיבה וההילוך כו', ובאופן כזה צריך להיות הלבוש דעסק הפרנסה — לא יותר מכפי המדה, אלא רק כפי המדה — עד כמה שמוכרח לעשיית הכלי שבו תשרה ברכתו של הקב"ה.

ז. וענין זה קשור גם עם שבת בראשית:

כשר"ה חל באמצע השבוע, אזי השייכות של שבת בראשית עם ר"ה היא רק בגלל היותו יום בשנה שמתחילה בר"ה; משא"כ כשר"ה חל בשבת, מודגשת יותר שייכותו לשבת בראשית, כיון ששניהם באותו יום בימי השבוע, ולכן ניתוסף חיזוק בענינים שר"ה ממשיך ומשפיע בשבת בראשית (ובפרט בנוגע לענין השבת), על מנת להמשיכם על כל השנה כולה.

ובפרט ששנה זו היא שנת השבע, שנת השמיטה, שנקראת "שבת לה"³⁹, "לשם ה'", כשם שנאמר בשבת בראשית³⁹.

(33) ראה גם בהנסמן בהתוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 6. תשנ"ח ח"ד ע' 194.
 (34) תהלים קכח, ב.
 (35) פ' ראשית, יח.
 (36) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא בתוד"ה מאן דאמר — מו"ק כג, ב.
 (37) משלי יו"ד, כב.
 (38) פ' ראשית, יח.
 (39) בהר כה, ב ובפרש"י.

ובאופן כזה יוצאים משבת בראשית לימי השנה כולה, כפי שאומרים במוצאי שבת: "אל תירא עבדי יעקב"⁴⁰ (אע"פ שלפי מנהגנו אין אומרים זאת בפועל⁴¹), היינו, שבנ"י אינם מתייראים משום דבר, והולכים לבטח דרכם בלימוד התורה וקיום המצוות, באופן דמוסיף והולך ואור. ועד שזוכים לקיים מצות שמיטה כפשוטה — כשכל בנ"י ילכו ביחד לארץ ישראל באופן ש"כל יושבי עלי"⁴² (שאו מונין שמיטין ויובלות מן התורה לכל הדעות)⁴², בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ח. האמור לעיל שביום השבת נמצאים במעמד ומצב שלמעלה מהעולם, שלכן אסור לעשות מלאכה כו' — שייך גם להמדובר בהתוועדות הקודמת⁴³ שבנוגע להוצאת שבת אומר הקב"ה "לוו עלי .. ואני פורע"⁴⁴, שזוהי הנהגה שלמעלה מטבע העולם לגמרי.

ולהעיר, שזהו חידוש גדול יותר ממ"ש בנוגע לשמיטה "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים"⁴⁵:

ובהקדים — שעצם ענין הברכה בצמיחת תבואה לשלש שנים, אינו דבר פלא כ"כ, כיון שיהודים רגילים לזה, כמ"ש⁴⁶ "ויזרע יצחק גו' וימצא גו' מאה שערים", היינו, לא רק ג"פ ככה (כמו בנוגע לשמיטה), אלא מאה פעמים ככה, וכל זה אפילו בארץ קשה ובשנה קשה⁴⁷, ועאכו"כ בתנאים רגילים.

וכיון שכך ה'י אצל יצחק, הרי מובן שכך צ"ל אצל כל אחד מישראל — כפי שמבאר רבינו הזקן בתו"א⁴⁸ ש"בחי' האבות (אין קורין אבות אלא לשלשה"⁴⁹, אברהם יצחק ויעקב) היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור .. בחי' האבות צריך להיות בכל אדם" (כיון שהאב מוריש עניניו לבנו), ומזה מובן שגם הענין ד"וימצא גו' מאה שערים" צריך להיות אצל כל אחד מישראל, ובמילא לא יפלא כ"כ הענין ד"וצויתי את ברכתי .. ועשת את התבואה לשלש השנים".

והחידוש בנוגע לשנת השמיטה הוא — שכל אחד מישראל, ללא

45) בהר כה, כא.

46) תולדות כו, יב.

47) פרש"י עה"פ.

48) ר"פ וארא.

49) ברכות טז, ב.

40) ראה לקו"ת בלק עב, ב.

41) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 106. וש"נ.

42) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.

43) שיחת יום שמח"ת ס" (לעיל ע' ...).

44) ביצה טו, סע"ב.

נפק"מ מהו מעמדו ומצבו, בטוח בברכתו של הקב"ה, ולכן מקיים מצות השמיטה מבלי להתיירא "מה נאכל"⁵⁰, ועד שהברכה נמשכת בפועל ובגלוי — ש"עשת את התבואה לשלש השנים".

אמנם, אע"פ שזהו ענין שלמעלה מהטבע, הנה לאחריו כל זה, צריך יהודי עדיין לזרוע את שדהו עכ"פ, ואז מברכו הקב"ה שמזריעה שעל ידה צומחת תבואה בשדה של גוי לשנה אחת, תצמח אצלו תבואה לשלש שנים. אבל יש ברכה באופן שיהודי לא צריך לעשות מאומה, כי אם "לזרוע עליו". ואני פורע", והיינו, שאע"פ שאין לו ממון, וגם אין לו עסק שיכול לקוות שעל ידו ירויח ויוכל לפרוע הלוואתו — אומר הקב"ה: "אני פורע"!

ט. המשך השיחה,

— הביאור בדברי רבינו הזקן⁵¹ בשו"ע⁵²: "ואף אם אין לו עכשיו מעות מזומנים אלא חפצים, ימשכנם וילווה עליהם, והקב"ה ימציא לו לפרוע", שאין הכוונה שילווה על מנת לפרוע עם המשכון גופא, כי אם ש"הקב"ה ימציא לו לפרוע";

ולא רק "במי שיש לו עסק.. (ש)יכול לקוות לה' שירוויח ויפרע" (כמ"ש בערוך השולחן⁵³), אלא גם אם אין לו עסק כו', שדוקא אז מתאים לומר "האמינו בי ואני פורע"⁴⁴, וכדמוכח גם מהמשך הסוגיא: "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מהוצאת שבתות כו' ואם הוסיף מוסיפין לו", דמשמע שמוסיפין לו גם אם אין לו עסק כו' — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה⁵⁴ בלקו"ש חט"ז ע' 180 ואילך.

י. ומכאן למדים הוראה נפלאה בנוגע למדת הבטחון:

ענינה של מדת הבטחון, שיהודי צריך לבטוח בהקב"ה ולסמוך עליו לגמרי — היא רק בנוגע לעצמו, בנוגע לענינים שלו; אבל בנוגע להזולת — צריך להיות בטוח שחבירו לא יפסיד מעותיו, שלכן, רק אם יש לו חפצים, אזי "ימשכנם וילווה עליהם והקב"ה ימציא לו לפרוע",

שכתב רק פסקי הלכות, ואילו בנוגע לטעמי ההלכות סמך על פירושו על הטורן, ואעפ"כ, הרי זה באופן שכל תיבה היא בדיוק כו' (ראה גם...).

(52) אור"ח סרמ"ב ס"ג.

(53) אור"ח שם סקמ"ד.

(54) בשילוב שיחת (ומאמר) ט"ו בשבט

תשל"ז.

(50) בהר שם, כ.

(51) כידוע גודל הדיוק בשו"ע אדה"ז בכל תיבה, כמו ב"משנה תורה" להרמב"ם. ובתוספת הפלאה — שהרי חיבורו של הרמב"ם הוא רק פסקי הלכות ללא טעמים (מלבד במקומות ספורים שבהם מביא גם טעם ההלכה), ואילו בנוגע לשו"ע אדה"ז מבואר בהקדמה שכתב "הלכות בטעמיהן" נ"לא כמו השו"ע של הבי",

דכיון שנותן משכון, מובטח המלוה שלא יפסיד ממנו, "אבל אם אין לו חפצים למשכנם ולפרוע בהם, לא ילוה ו(יסמוך על כך) שהקב"ה יפרע"⁵² (אלא יתנהג באופן ד"עשה שבתך חול"⁵⁵), כיון שהוא מצדו לא הבטיח שהמלוה לא יפסיד ממנו.

כלומר: כשיהודי רוצה להרבות בצדקה, ולבטוח בהקב"ה שיחזיר לו — הרי זה דבר טוב ונכון וראוי וכו', אבל, במה דברים אמורים, כשיש לו מעות; משא"כ ללוות מעות מאחרים כדי ליתן לצדקה — זאת לא! ולהעיר גם ממ"ש בספר חסידים⁵⁶ ש"מי שחייב לאחרים לא ירבה בצדקות עד שיפרע".

ולכאורה אינו מובן:

מצות הצדקה היא מצוה גדולה ביותר, ועד כדי כך, שמי שיכול ליתן צדקה ואינו נותן, הרי זה היפך "החייט את נפש העני"⁵⁷. וא"כ, כשיש לאדם הזדמנות ליתן צדקה, אלא שאין לו מעות, למה לא ילוה מאחרים כדי ליתן צדקה — הרי "מלוה ה' חונן דל"⁵⁸, וא"כ, ברור הדבר בלי שום ספק שהקב"ה יחזיר למלוה, ובמילא יכול ללוות מאחרים כדי ליתן צדקה, ולבטוח בהקב"ה שהמלוה לא יפסיד את ממנו?!

אך על זה אומר רבינו הזקן, שכל החשבונות האלו הם רק בנוגע לעצמו: כשיש לך ממון, עליך ליתן צדקה ללא חשבונות, ולבטוח בהקב"ה שלא יחסר לך כו', אבל לא כשמדובר אודות הזולת — ללוות מאחרים כדי ליתן צדקה, ולבטוח בהקב"ה שיחזיר למלוה; מדת הבטחון אינה יכולה להיות על חשבונות של מישהו אחר.

יא. ועד"ז בנוגע לצדקה רוחנית — התעסקות עם הזולת:

כשדורשים מיהודי לקיים מצות צדקה ברוחניות, ולצאת לעסוק עם יהודי נוסף לקרבו ליהדות וכו' — יכול לטעון: מדוע צריך הוא לעסוק עם יהודים נוספים — "אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים"⁵⁹, ולסמוך עליו שבודאי ידאג לבני"י — בניו — בכל עניניהם, ולמה צריך הוא לעסוק בהפצת התורה והיהדות, לטלטל ולייגע את עצמו ("אויסגעריסן ווערן") לנסוע לכאן ולשם עד ליהודי שנמצא בקצוי תבל כו' — מוטב שישב במקומו ויעבוד עבודתו בתפלה, לימוד התורה וקיום

(55) שבת קיח, א. וש"נ. שו"ע אדה"ז שם

(58) משלי יט, יז.

(59) ע"פ לשון חז"ל — סוטה בסופה

(וגירסת הע"י).

(56) סי' תנד.

(57) ראה תנחומא משפטים טו.

המצוות בהידור. ובודאי שגם יצטער ויתאנח ("ער וועט אַ קרעכטן טאָן") על כך שפלוני אינו אווזו בדרגא שלו, אבל הוא לא יעשה מאומה בשביל זה, אלא רק יבטח בהקב"ה, שהוא "כל יכול", שבודאי יתן לבנ"י כל הדרוש להם, ובפרט ש"לא ידח ממנו נדח"⁶⁰, כך, שברור הדבר שסוכ"ס יהיו כל בני כדבעי למהוי.

אך על זה אומרים לו: לא כך הוא הסדר! — ישנו אמנם ענין של בטחון, אבל כשמדובר אודות יהודי נוסף, מוטל עליך חיוב ליתן לו "די מחסורו אשר יחסר לו"⁶¹.

ובנוגע לטענה שצריך לסמוך על הקב"ה כו' — הרי זה מה שטען טורנוסרופוס לרבי עקיבא: "אם⁶² אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם"?! אם רצונו של הקב"ה שגם לעני ברוחניות יהיו כל צרכיו — שיתנם לו בעצמו, ומדוע יש צורך שהוא יסע אליו בתור שליח וילוה לו עניני תומ"צ, ומה גם שעי"ז מעמיד אותו במעמד ומצב ד"עבד לוה לאיש מלוה"⁶³ — מוטב שהקב"ה בעצמו יתן לו כל המצטרך לו.

ומוסיף לבאר טענתו ע"פ חסידות:

רבינו הזקן מבאר באגה"ק⁶⁴ מה שאמרו רז"ל⁶⁵ "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה", שזהו "לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו הי' מאמין שמאת ה' היתה זאת לו, לא הי' בכעס כלל, ואף שבן אדם שהוא בעל בחירה מקללו או מכהו או מזיק ממנו, ומתחייב . . על רוע בחירתו, אעפ"כ, על הניזק כבר נגזר מן השמים וכו'".

וא"כ טוען הוא — ממה-נפשך: אם פלוני צריך לקבל זאת — יקבל זאת בלאה"כ, שהרי לא יתכן שבגלל רוע בחירתו יחסר אצל פלוני; ואם פלוני לא צריך לקבל זאת — לא יועיל מה שיתן לו.

זוהי המסקנא — טוען הוא — מביאור רבינו הזקן, שזהו ביאור המתקבל בשכל, לאחר הלימוד והעיון באגה"ק הנ"ל.

ועל זה אומרים לו: מטרת כתיבה אגה"ק זו היא — כדי שהאדם לא יכעוס ויתרעם כו', אבל בנוגע לפועל — עליך ליתן לפלוני את צרכיו ולהשתדל לעזור לו וכו'. ומה שצריך לבטוח בה' — הנה בטחון הוא אמנם דבר טוב ויפה כו', ענין נעלה ביותר, א' מעיקרי האמונה וכו', אבל בנוגע לפועל, כשמדובר אודות יהודי נוסף, מוטל עליך החיוב לקיים

63 משלי כב, ז.

64 סכ"ה.

65 נסמן בלקר"ש חי"ז ע' 20.

60 ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא

ספ"ל ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

61 פ' ראה טו, ח.

62 ב"ב י"ד, א.

מצות צדקה ברוחניות, ולכן עליך לנסוע אליו, ולהתעסק בקירובו לתומ"צ.

וכשעושים זאת — הנה על זה אמרו חז"ל⁵⁷ "נפשו של עני היתה מפרקת לצאת כו' והחיית אותו", והיינו, שאע"פ שענין התחי' הוא א' המפתחות שלא נמסרו לשליח⁶⁶, נותנים לו את הזכות להחיות את נפש העני!

יב. וכאן המקום להזכיר גם הביאור של הרב המגיד⁶⁷ על מאמר רז"ל⁴⁴ "אמר הקב"ה לוו עלי ואני פורע", וז"ל:

וקשה, למה המדה כך, ולא יזמין הקב"ה לעני שיהי' לו על סעודות שבת, ולא יצטרך ללוות?

כלומר: כאשר העני זקוק למעות עבור הוצאות שבת — הרי זה יכול להיות אמנם באופן שילווה מעות מחבירו, ויסמוך על הקב"ה שימציא לו לפרוע ההלוואה, אבל יש אופן טוב יותר — שמלכתחילה לא יצטרך ללוות מעות מחבירו, אלא הקב"ה יתן לו מעות באופן ישיר⁶⁸, שאז יכול ליתן לו ללא שיעור].

וי"ל ע"פ הלצה⁶⁹, כי ידוע שאין הברכה שורה אלא על איזה דבר, אף שהוא מועט, מתברך .. אבל אין הברכה שורה על דבר ריקן, אם לא שיעשה הקב"ה נס מפורסם, כי היינו יש מאין. והנה, אין רוצים להנות ממעשה נסים, כמו שמצינו כמה תנאים ואמוראים⁷⁰. וז"ש לוו עלי .. מדבר בעני בעת שביתו ריקן ואין כל בבית, אפילו דבר מועט, בכדי שלא יהי' הנס מפורסם וניכר לו כ"כ .. שלא ירצה להנות (מענין של נס). לזה אמר לוו עלי וכו', כמ"ש בגמרא⁷¹ המודר הנאה מחבירו פורע את חובו, א"כ מצינו שפריעת חוב אינה הנאה, א"כ לא יחוש העני וילווה ויענג את השבת, ואע"פ שהקב"ה יפרע את חובו, אין זה נקרא הנאה ממעשה נסים. (ומסיים שם — וכנראה שזוהי ה"בדיחותא" שבדבר): ואע"ג

דבגמרא⁷² מוקי לה באותו החוב שאין המלוה תובע את הלוה, שאם ירצה

66 ריש מס' תענית.

67 א"ת סתצ"א.

68 בענין זה הובא מאמר הגמרא (תענית כה, א) שמלמעלה "מיהב יהבי". — ואולי הכוונה שבוה נרמז (גם) שלילת הענין ד"לוו עלי ואני פורע", כי לקיחת הלוואה עבור הקב"ה ("לוו עלי") הוא בניגוד לכך שמלמעלה "מישקל לא שקלי" (המור"ל).
69 ולהעיר, שהלשון ע"פ הלצה —

שמצינו גם אצל אדמו"ר האמצעי (ראה — לדוגמא — דרך חיים פא, ב) — אינו סתם ענין של ליצנות ח"ו (ראה גם אוה"ת ענינים ס"ע רנה ואילך).

70 ראה תענית כד, א"ב.

71 נדרים לג, סע"א.

72 שם ריש ע"ב: "דיהיב על מנת שלא לפרוע" (כלומר, דכשהלווה התנה עמו שלא יהא כח בחבירו לכופו, אלא כשירצה הלוה

לא ישלם למלוה — גם הכא המלוה לעני כזה⁷⁵, מסתמא ג"כ מלוה לו ע"מ שלא לתובעו.

יג. והנה, כללות ההנהגה באופן ד"לוו עלי ואני פורע", שהיא הנהגה שלמעלה מדרך הטבע (כנ"ל ס"ח) — קשור עם המדובר בהתוועדות די"ג תשרי⁷⁴ אודות פתגם אדמו"ר מהר"ש⁷⁵: העולם סבורים שכשלא יכולים לילך "אַרונטער" אזי צריכים לילך "אַריבער", ואני אומר — בתור נשיא בישראל, בידעו שאח"כ יפרסמו זאת לכל בני, כפי שאכן נתפרסם הדבר לכל בני ע"י נשיא בישראל — שצריך לילך לכתחילה "אַריבער".

וכיון שזוהי תביעה של נשיא בישראל, שתבע זאת לא רק מבנ"י שבדורו, אלא באופן שנמסר ונתפרסם לכל בני בדורנו, הרי זה ענין שנדרש מכל אחד ואחד, וכיון שדורשים זאת, כודאי ניתנו גם הכחות הדרושים לעבודה זו — להתנהג באופן ד"לכתחילה אַריבער", כמו בענין ד"לוו עלי ואני פורע", שמדלגים על ההגבלה ד"עבד לזה לאיש מלוה", ובוטחים בהקב"ה שיפרע את ההלוואה, ועד"ז בכללות העבודה דלימוד התורה וקיום המצוות, ללמוד תורה ללא הגבלות, וכן בכל עניני טוב וקדושה.

ואז יתנהג גם הקב"ה באופן ד"אַריבער" — ליתן לבנ"י פרנסה בהרחבה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁷⁶, בבני חיי ומזוני, וכולם רויחי.

וע"י ביטול כל ההגבלות וההליכה באופן ד"אַריבער" בעילוי אחר עילוי ("אַריבער און אַריבער און אַריבער"), נזכה לקיום היעוד⁷⁷ "פרזות תשב ירושלים", הן בנוגע לירושלים כפשוטה, והן בנוגע לענין דירושלים בעבודת האדם — יראה שלם⁷⁸, שתהי' באופן ד"פרזות", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממשי.

* * *

75) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז.

76) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

77) זכרי' ב, ח.

78) ראה בר"ר פניו, יו"ד. הובא בתוד"ה הר

— תענית טז, א. לקו"ת ראה כט, ד. ובכ"מ.

יפרענו מדעתו, הלכך, כי פרע לי' מדיר לאותו חוב .. כיון דאי בעי לא פרע לי', לאו מידי הייב לי' למודר — פי' הר"ן).

73) ש"ביתו ריקן ואין כל בבית, אפילו דבר מועט, כנ"ל.

74) ס" ... (לעיל ...).

הוספה

[טבת, ה'תשל"ו?]

נת' ות"ח

ודבר בעתו

בסמיכות לשק"מ שבט ולהילולא דאדה"ז

אזכיר עה"צ.

פשוט **שלא** להדפיס האַרטיקל הני"ל בהחוברת – שהרי צ"ל "ופרצת"
אמתית, היינו כולל קיום התומ"צ גם ע"י אלו שדעתם בנוגע להשטחים –
הפכית מהני"ל. **וק"ל**.

אזכיר עה"צ.

מהעתקה. מענה לעורכי בטאון "ופרצת זשורנאַל" (שע"י צאגו"ח נ.י.), בקשר לכתבה
מקיפה שהכינו לפירסום (באנגלית) – ע"ד שיטת רבינו בענין החזרת שטחים באהקת"ו.
לשק"מ: = לש"ק מברכים.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

על ידי

מנחם מענדל בן חנה שרה